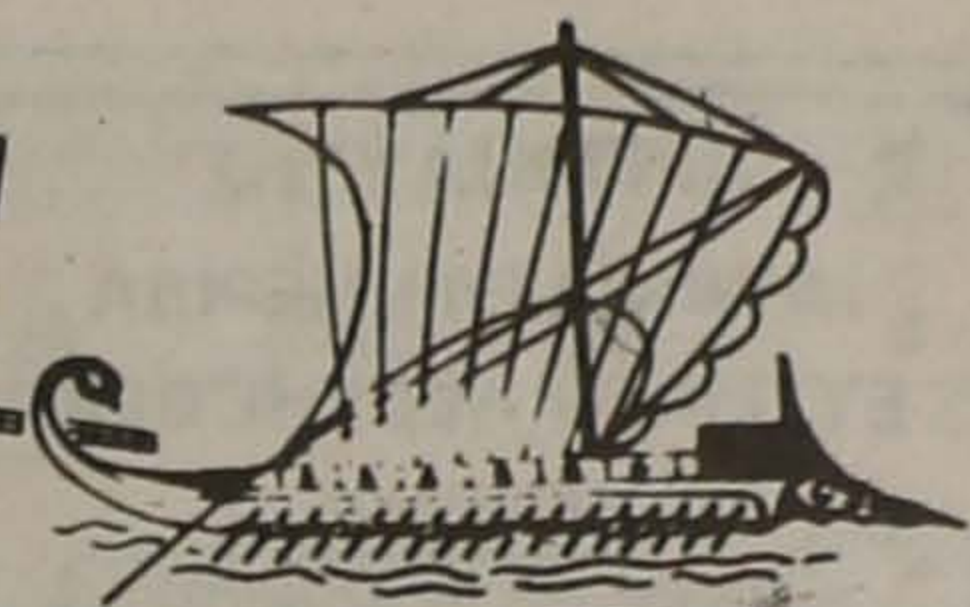

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

Ετος 1ο Αρ. φύλλου 11 ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΕΡΙΤΤΕΣ 1989

Η εικόνα της Παναγίας Σουμελά για προσκήνυμα στη Θεσσαλονίκη και Βέροια

Στον Ιερό Ναό Αγ. Δημητρίου μεταφέρθηκε και παρέμεινε για προσκήνυμα από τις 23-29 Οκτωβρίου, η θαυματουργική εικόνα της Παναγίας Σουμελά. Η μεταφορά της εικόνας έγινε ύστερα από συμφωνία των Μητροπόλεων Θεσ/νίκης και Βέροιας και με απόφαση της διοίκησης του Ιερού Ιδρύματος "Παναγία Σουμελά". Σημειώνεται ότι είναι η πρώτη φορά που το Δ.Σ. του Ιερού Ιδρύματος αποφάσισε την έξοδο της εικόνας της Παναγίας Σουμελά για προσκήνυμα.

Στη Θεσ/νίκη έφτασε με επίσημη πομπή και συνοδεία, με επικεφαλής τον Μητροπολίτη κ. Παύλο. Την Κυριακή 29/10 με συνοδεία πάλι του Μητροπολίτη η εικόνα της Παναγίας Σουμελά επέστρεψε στη Βέροια στις 6 μ.μ. Την εικόνα υποδέχτηκαν στο προαύλιο του Ι.Ν. Αγ. Αντωνίου πλήθος κόσμου. Ακολούθησε Αρχιερατική δέηση στο Ναό και στη συνέχεια και μετά τις 9 το βράδυ ολονύκτια αγρυπνία και Θεία Λειτουργία. Το πρωί της Δευτέρας η εικόνα μεταφέρθηκε στην Ιερά Μονή της Παναγίας Σουμελά.

Όταν έγινε η εναπόθεση της εικόνας στον Ιερό Ναό του Αγ. Αντωνίου, ο Σεβασμιότατος κ. Παύλος εξεφώνησε την παρακάτω προσλαλιά:

"Είς την μακραίωνα ιστορικήν διαδρομήν της Αποστολικής Μητροπόλεως Βεροίας, Καμπανίας και Ναούσης η 14η Αυγούστου του σωτηρίου έτους 1951 ήλθε να προσθέση έναν ακόμη σταθμόν, ένα γεγονός υψίστης Θρησκευτικής και Εθνικής σημασίας.

Σταθμόν φωτοβόλον αίγλης και κοσμογονικού μεσουρανήματος. Η Πάνσεπος και θαυματουργός Εικών της Παντανάσσης του Πόντου Παναγίας Σουμελά, η Σουμελιώτισσα, αυθεντικόν αριστούργημα του Αποστόλου και Ευαγγελιστού Λουκά, μετά μακραίωνα παραμονήν εις την επί του όρους της Τραπεζούντος Μελά, οίκον της, τον οποίον πλουσιοπαρόχως η ευσέβεια των Μεγάλων Κομνηνών από του Ιωάννου μέχρι του τελευταίου αυτοκράτορος Δαυίδ επροίκισεν, ήλθε και έστησε τον θρόνον της, εις τας υπωρείας του Βερμίου, συνεχίζουσα ούτω την αιωνόβιον παράδοσίν της, εις τα πολυαίμακτα, πανένδοξα και φιλόξενα εδάφη της Μακεδονίας.

Η εικών της Παναγίας Σουμελά, της Παντανάσσης του Πόντου, ήτο και ο θρύλος των αιώνων της Ελληνικής Αυτοκρατορίας των Κομνηνών, που διεδέχθησαν την κοσμοκρατορίαν του Βυζαντίου εις την περιφέρειαν εκείνην του Πόντου. Η μεγαλολουργός και θαυματουργός Πάνσεπος Εικών, η οποία επί δέκα έξ αιώνας εφρούρησε τας ακριτικές περιοχάς της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, η πάνσεπος αυτή εικών υπήρξε το Εθνικοθρησκευτικόν σύμβολον του Ποντίου Ελληνισμού. Επί δέκα έξ αιώνας φρουρός και προστάτης των πιστών της, υπήρξε τότε, με την Ιεράν Μονήν της, η σκέπη και το καταφύγιον των καταπιεζομένων χριστιανών κατά την μακράν εκείνην υποδούλωσιν του Γένους ημών, και σήμερον η παρηγο-

ρία των χιλιάδων κρυπτοχριστιανών που έμειναν ακρι-ται εκεί.

Διό εύλογος είναι η ιερά συγκίνησις και αδημονία της ανθρωποθαλάσσης αυτής των πιστών κατά την κατάβασιν, επιστροφήν διά των χωρίων των, να αντικρύση, να προσκηνύση την εικόνα της Υπερμάχου Παναγίας Σουμελά και να αναζητήση επί ολίγας στιγμάς (έστω υπό οπτασιακήν ψευδαίσθησιν) το πανένδοξον μεσουράνημα της παγκοσμίου ισχύος του Ελληνισμού που αντικατοπτρίζεται από τα βάθη των αιώνων εις το πέρασμά της. Δι' αυτό και ο παλαιός αυτός συναγεμός, η εθνικοθρησκευτική αυτή έξαρσις αποτελεί ένα μεγαλειώδη ιστορικόν σταθμόν ευσεβούς λατρείας που εξαράχθη με ανεξίτηλα γράμματα εις την ιστορίαν της τοπικής Εκκλησίας Βεροίας.

Διά άλλην μίαν φοράν το χριστεπώνυμον πλήρωμα της Βεροίας μετά των αρχόντων αυτού εκδηλώνει την μεγάλην του αγάπη και βαθείαν ευλάβειαν προς την Υπεραγίαν Θεοτόκον με την συμμετοχήν του εις την υποδοχήν της σεπτής εικόνας της. Είναι συγκινητικόν και παρήγορον τούτο το φαινόμενον σήμερον, εις την κρίσιμον εποχήν μας, οι Ορθόδοξοι χριστιανοί συνεχίζοντες την μακραίωνα παράδοσιν τιμής προς την Παναγίαν, έσπευσαν να λάβουν μέρος εις την υποδοχήν της εικόνας της Παναγίας της Σουμελιώτισσας.

Ως Επίσκοπος της Εκκλησίας και Μητροπολίτης της Το-

Στιγμιότυπο από την παρέλασιν της 28ης Οκτωβρίου

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Ζεστό κι ευχάριστο το περιβάλλον της ταβέρνας της Ευξεινού Λέσχης Βέροιας. Αυτή ήταν η απάντηση εκείνων που ρωτήθηκαν στην προσπάθειά μας να ενημερώσουμε τους αναγνώστες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ", σχετικά με τη λειτουργία της ταβέρνας.

Συμφωνούμε απόλυτα με τους φίλους μας, αφού αυτή η άποψη διαπιστώνεται καθημερινά, όχι μόνο από τα μέλη και τους φίλους της Ε.Λ.Β., αλλά κι από τους περαστικούς.

Η ταβέρνα ήρθε να ικανοποιήσει μιά ανάγκη, ήταν κάτι που έλειπε από την πόλη μας, κάτι που το ζητούσε ο ποντιακός κόσμος.

Ενας χρόνος περίπου, από

Η ταβέρνα της Ευξεινού Λέσχης Βέροιας

τότε που άρχισε η λειτουργία της ταβέρνας. Μεγάλη ήταν η απόφαση του προηγούμενου και του παρόντος Δ.Σ. της Ε.Λ.Β. να δημιουργήσει αυτήν την ταβέρνα. Έλειπε η πείρα, δεν υπήρχε υποδομή. Τα προβλήματα πολλά. Αλλεπάλληλα συμβούλια για την εξεύρεση γρήγορων και βιώσιμων λύσεων. Το αποτέλεσμα ήρθε να επιβεβαιώσει, ότι οι κόποι του Δ.Σ. δεν πήγαν χαμένοι.

Ενας όμορφος και πολιτισμένος χώρος είναι η ταβέρνα της Ε.Λ.Β. Λειτουργεί σε δύο συνεχόμενες άνετες αίθουσες. Τα παραδοσιακά στοιχεία της διακόσμησης, η ευταξία, ο γλυκός ήχος της λύρας προδιαθέτουν ευχάριστα. Έχει κάτι το ιδιότυπο που ελκύει και καταχτά, η ταβέρνα.

ταβέρνα, πρέπει να ενεργοποιηθούμε, ώστε ο χώρος αυτός να γίνει πραγματικός πόλος έλξης. Είναι ένας χώρος που μας δίνει τη δυνατότητα να διατηρήσουμε και να συνεχίσουμε τις παραδόσεις μας". Παίρνοντας το λόγο ο κ. Ισαάκ Πολατίδης, ως εκμεταλλευτής της ταβέρνας, μας είπε: "Δεν είναι μόνο οι Πόντιοι που έρχονται στην ταβέρνα, αλλά και άλλοι κι ακόμα και ξένοι. Ο χώρος αυτός λειτουργεί σαν ταβέρνα, αλλά και σαν καφενείο. Μπορεί να χωρέσει μέχρι 80 άτομα και προσφέρεται για κοινωνικές εκδηλώσεις. Είμαι πολύ ευχαριστημένος από τον κόσμο κι από την διοίκηση της Ε.Λ.Β. Θα ήθελα όμως μεγαλύτερη

προσέλευση των Ποντίων".

Για να σχηματίσουμε μιά σφαιρική εικόνα γύρω από τους σκοπούς της λειτουργίας της ταβέρνας θέσαμε στον πρόεδρο του Δ.Σ. της Ε.Λ.Β. κ. Αλέξ. Τσαχουρίδη τρεις ερωτήσεις και πήραμε τις παρακάτω απαντήσεις:

Ερώτηση: Σε τί αποβλέπει η λειτουργία της ταβέρνας;

Απάντηση: Εδώ και χρόνια ζητούσε ο κόσμος μας, το δικό του στέκι, τον δικό του χώρο, όπου θα μπορούσε να λειτουργήσει όπως τα παλιά καλά χρόνια, που οι άνθρωποι ήταν πιο κοντά, που οι σχέσεις μεταξύ τους ήταν ζεστές και

Συνέχεια στην 2η σελ.

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ

Η ποντιακή φιλοξενία

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗ

Η φιλοξενία ήταν για τους Έλληνες από τους ομηρικούς ακόμη χρόνους ιερό καθήκον. "Ξένος μου εισαι", λέει ο Τηλέμαχος στον Ξένο γέροντα (Οδυσσέας). Η φράση αυτή φανερώνει ότι οι Αχαιοί τιμούσαν και φιλοξενούσαν τους ξένους, γιατί πίστευαν ότι ο ύπατος των θεών του ελληνικού πανθέου, Δίας, τους προστάτευε. Ξένιο Δία, τον αποκαλούσαν.

Ολάνοιχτη καρδιά, ευγένεια και καταδεχτικότητα είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της ελληνικής φιλοξενίας. Τη φυλετική αυτή αρετή οι Πόντιοι τη λάμπρυναν με την χριστιανική συνέπεια.

Από το ευλογημένο ποντιακό τραπέζι περισσεύουν πάντοτε αγαθά για κάθε άνθρωπο πεινασμένο ή ξένο.

Ζητιάνο ή αλλόθρησκο. Κι όταν, καμιά φορά, ανεργήνευτη μοίρα θελήσει να φέρει μπρός το κατώφλι της ποντιακής εστίας διώχτες για έλεος, η θύρα θα ανοίξει και πάλι διαπλάτα. Χιλιάδες ήταν οι Τούρκοι που σώθηκαν μέσα στηντανάρα της ανθρωπίνης κακίας από τις ποντιακές οικογένειες. Ξεριζωμένοι οι Πόντιοι και μέσα στην φτώχεια τους με χαρά μοιράζον και αυτήν την τελευταία τους μπουκιά ή με αυτούς που την έχουν ανάγκη. "Αύριο έχει ο Θεός!".

Εκατοντάδες ήταν οι φαντάροι του μετώπου του Σαράντα που βρήκαν οικογενειακή θαλπωρή στα ποντιακά σπίτια κατά την οπισθοχώρηση. Ακολουθούν τα μαύρα χρόνια της Γερμανικής

Κατοχής. Δεκάδες ήταν εκείνοι - κι ας ήταν από ξένο γένος - που βρήκαν προστασία και φιλοξενία από τους Ποντίους.

Οι Πόντιοι δεν "αντιπαρέχονται" κι αυτούς ακόμη τους πολέμιους, όταν τους ζητούν προστασία και φιλοξενία. Η πράξη τους αυτή, ξεπερνά τα όρια της κοινής λογικής και φτάνει ως τον ουρανό. Η σκέπη του ποντιακού σπιτιού είναι ένας μικρός ουρανός. Σκεπάζει καλούς και κακούς.

Η ποντιακή φιλοξενία συνεχίζεται μέσα στο διάβα του χρόνου. Στην επιστράτευση του '74 η ποντιακή φιλοξενία προκαλεί συγκινήσεις στους στρατευμένους. Δακρύζουν οι νέοι Πόντιοι της Τυφλίδας, σαν έρχεται στη θύμησή τους

η περσινή τους φιλοξενία, εδώ στην Ελλάδα. Με τις καλύτερες εντυπώσεις για την ποντιακή φιλοξενία επιστρέφουν κάθε φορά οι αλλαδαποί στις πατρίδες τους. Τη φιλοξενία των Ποντίων της διασπράς μόνο με τα δάκρυα της καρδιάς μπορεί κανείς να την περιγράψει.

Η ποντιακή φιλοξενία δεν προέρχεται από ένα οίκτο της στιγμής από μιά συμπάθεια, αλλά είναι ανιδιοτελής κι ολοκληρωτική προσφορά αγάπης προς τον άνθρωπο. Σ' αυτήν δεν υπάρχουν φραγμοί κοινωνικοί, θρησκευτικοί, φυλετικοί κ.α. Η ποντιακή φιλοξενία ξεχύνεται μέσα από την καρδιά σαν το δροσερό νερό της κεφαλόβρυσης, για να ξεδιψάσει οδοιπόρους.

Ιακωβίδης, Νικόλαος Ζυγούλιανος και Γιάννης Μιχαηλίδης, όταν τους θέσαμε σχετικές ερωτήσεις. Μάλιστα ο κ. Γιάννης Μιχαηλίδης με την ιδιότητα του αντιπροέδρου του Δ.Σ. και του υπεύθυνου της λειτουργίας της ταβέρνας πρόσθεσε και τα εξής: Πρέπει να προσέξουμε όλοι μας την

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ -

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

Ωραίες εντυπώσεις άφησε και στο προηγούμενό του φύλλο ο "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ".

Εντυπώσεις που δείχνουν ότι ο "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ" πλέει σε καλές θάλασσες. Είναι ευνόητο να αισθανόμαστε χαρά που τις προσδοκίες επιβεβαιώσαμε. Αυτό ελπίζουμε ότι θα συνεχίσουμε να κάνουμε. Ήταν κάτι που έλειπε από την περιοχή μας και το αναζητούσε ο ποντιακός κόσμος.

Ο "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ" καθιερώνεται στη συνείδηση των αναγνωστών του, Ποντίων και Φιλοποντίων. Με το επόμενο φύλλο του ο "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ" θα συμπληρώσει δώδεκα ανθίσματα και τα γενέθλια του πρώτου χρόνου της ζωής του θα γιορτάσει, με την αγάπη όλων μας.

"ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ"

**ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ**

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

Δημόσιος Υπάλληλος - Συγγραφέας
Θόκυδιδη 2 - Τηλ. 0331 - 25.282

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Κ. ΤΣΑΧΟΥΡΙΔΗΣ

Δικηγόρος

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Χ. ΧΙΟΝΙΔΗΣ

Δικηγόρος - Ιστορικός

ΓΙΑΝΝΗΣ Ε. ΧΙΟΝΙΔΗΣ

Συν. Δημοσίου

ΟΔΥΣΣΕΑΣ Γ. ΓΩΝΙΑΔΗΣ

Ηθοποιός - Σκηνοθέτης

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ Ε.Ε.

ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ

ΤΗΛ. 0331/66.913 ΦΑΧ 0331/66.979

ΒΕΡΟΙΑ: Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

ΓΡΑΦΕΙΑ: Τηλ. 0331 - 28.356

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΔΡΧ. 500**Μιά όμορφη βραδιά**

Άλλη μία "ποντιακή βραδιά" έγινε όμορφη ανάμνηση. Την Τετάρτη το βράδυ, 1η Νοεμβρίου, οργανώθηκε και πραγματοποιήθηκε στο κέντρο "ΕΛΗΑ" από τα μέλη και τους φίλους της χορωδίας της Ευξεινού Λέσχης Βέροιας συνεστιάση.

Κέφι, τραγούδι και λύρα ο απολογισμός της όμορφης βραδιάς. Στη συνεστιάση παραβρέθηκαν ακόμα ο πρόεδρος του Δ.Σ. της Ε.Λ.Β. Αλέξ. Τσαχουρίδης, ο τραγουδιστής Κώστας Καραπαναγιωτίδης, ο οποίος κι ενθουσίασε με την εξαιρετική φωνή του.

Η ώραία έκπληξη της βραδιάς ήταν η παρουσία στη συνεστιάση του γνωστού σκηνοθέτη Ιάκωβου Καμπανέλη και των ηθοποιών - συνεργατών του.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ**1. Ατά, ατοίν, πότε;**

Ο Μήτον του Βαρείζου ασού Τσίτα, είχαν έναν διαφοράν με τοί Σουμουλεκάντους και έναν ημέραν αστ' εποίκεν νάκλ' τη διαφοράν ατ'ς σόν Πέτρον τη Χατζηπάν, επαράκλεσεν ατον να εμπάιν' απάν, και να λύνη ά.

Καλά, είπεν ο Πέτρον, και αστ' επήγεν και έκ'σεν τη Σουμουλεκάντς έρθεν και λέει τον Μήτον: "Εσού λές αέτς κι αέτς, άμα ατοίν πάλ' λέγνε άλλο λογιώ την διαφοράν εσούν".

- Πέτρο, Πέτρο είπεν ατότε ο Βαρείζ', σιετά - σιετά και θυμωμένος. Κάτ' λές με και στέκεις, ατοίν - ατοίν... όλαν ατά, ατοίν πότε να γίντανε; (Ατά τεμέκ τα χάταλα, τα μωρά, τα τρεκέλκα, πότε να γίντανε τρανοί, γνωστικοί αρθώπ, εσνάφ;).

2. Έναν τέκ επέμνεν...

Επέν ένας Σεμενλής 'σ σόν Κερασούνταν. Ελάσκουντον απέσ' σό παζάρ' κ' εποίκεν σείρ όλα τα μαγαζία. Σ' έναν επούλ'ναν πασμάδες, σ' άλλο κουντούρας, σ' άλλο φαγώσιμα, σ' άλλο ζαρζαβάτα, σ' άλλο φιλοβολέας. Είδεν κ' έναν μαγαζίν, τερεί, εύκαιρον. Ετονε αβουκάτονος γραφείον. Εσέγκεν ασ' σ' ανοιχτόν την πόρταν το κίφάλ' ν' ατ' απέσ' κ' ερώτεσεν:

- Εσού αδαπέσ' ντ' εφτάς;

Ο αβουκάτον εγνάεψεν τ' έτονε χωρέτες και για να παίρ' ατον σ' σό μαιτάπ είπεν ατον:

- Γαιδουρί κιφάλα πουλώς.

Ο Σεμενλής νά έρθεν, να επείεν.

- Γιατ' εκείνο, είπεν ατον, όλα επουλέθαν κ' επέμνεν έναν τάκ!

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ**ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"**

- **Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του.**

- **Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες.**

- **Παράκληση οι εργασίες να γράφονται στην Δημοτική και με το μονοτονικό σύστημα.**

- **Καμιά εργασία δημοσιευμένη ή όχι δεν επιστρέφεται.**

- Είς υγιάν.

συνέντευξη από την 1η σελ.

στηρίζονταν στην φιλία, την αγνή και όχι στα συμφέροντα.

Το αίτημα αυτό και η ανάγκη για το κράτημα της παράδοσης και παραπέρα η μετάδοσή της στα νιάτα ήταν ο ένας βασικός λόγος για τη δημιουργία της ταβέρνας της Ε.Λ.Β. Αλλά παράλληλα το ίδιο σημαντικό, αν όχι σπουδαιότερο, είναι και ο δεύτερος λόγος δημιουργίας της.

Η ανέγερση του Πολιτιστικού Κέντρου της Ε.Λ.Β., του οποίου η ανέγερση πολύ σύντομα θα αρχίσει στο Πανόραμα και θα καλύψει τις ανάγκες όλου του λαού της Βέροιας, του Νομού, απαιτούσε κάποιο χώρο όπου αρχικά θα γίνονται οι οποίες συγκεντρώσεις χρειάζονται, όπου θα λειτουργούσε σαν πυρήνας, σαν πόλος έλξης, σαν επιτελείο όπου θα λειτουργούμε για την έναρξη και το τελείωμα του μεγάλου έργου.

Φυσικά ο χώρος της ταβέρνας υπάρχει για τον παραπάνω λόγο παράλληλα με τα Γραφεία της Λέσχης, που είναι ακριβώς δίπλα, και τους άλλους χώρους (αίθουσα χορωδίας - θεάτρου - λύρας) έτσι ώστε, να είναι ευκολότερος ο συντονισμός των ενεργειών του Δ.Σ., των επιτροπών και των μελών.

Συνοπτικά λοιπόν η λειτουργία της ταβέρνας αποβλέπει: α) στο κράτημα της παράδοσης και β) στην συσπείρωση για το χτίσιμο του Πολιτιστικού Κέντρου της Βέροιας.

Ερώτηση: Αν από την ημέρα λειτουργίας και μέχρι τώρα εκπληρώνονται οι σκοποί λειτουργίας της ταβέρνας;

Απάντηση: Για να λέμε την αλήθεια, ρεαλιστικά και χωρίς νάμαστε ονειροπόλοι, σήμερα ο πολιτισμός και γενικά ότι έχει σχέση με αυτόν περνάει τεράστια κρίση και ιδιαίτερα στην Ελλάδα. Αλλά πράγματα

- Σε κάποιες ώρες...

συγκινούν τους Έλληνες και το ξέρουμε καλά όλοι μας. Ποιά είναι αυτά; Πάντως δεν έχουν καμιά σχέση με πολιτισμό και πολιτιστική ανάπτυξη και σκέψη.

Μ' αυτά τα δεδομένα και αφού η Λέσχη και ο σκοπός της είναι η διάδοση και η ανάπτυξη του πολιτισμού στον τόπο μας, είναι τρομακτικά δύσκολο να έχουμε γρήγορους ρυθμούς στην επίτευξη των σκοπών που επιδιώκουμε.

Και αυτό θα πεί ειδικότερα ότι, και ο σκοπός για τον οποίο λειτουργεί αυτός ο χώρος, δεν έχει επιτευχθεί ολοκληρωτικά, ή για νάμαι πιο ακριβής πέτυχε κατά ένα μικρό μέρος. Δηλαδή, δεν μπόρεσε να μαζέψει τον κόσμο που πρέπει και χρειάζεται για να λειτουργήσει σωστά. Και παραπέρα αυτός ο κόσμος να προχωρήσει μαζικά και δυναμικά στο ξεκίνημα και στο τελείωμα του μεγάλου έργου.

Βέβαια, εν όψει της πολιτιστικής κρίσης που προανέφερα, η μερική αυτή επιτυχία

που παρουσιάζει αυτή τη στιγμή ο χώρος είναι ένα σίγουρο βήμα προς τα εμπρός. Και την ώρα ετούτη η χώρα μας έχει ανάγκη από τέτοια βήματα έστω και μικρά και αργά που με τον καιρό μπορεί να γίνουν γρηγορότερα.

Πάντως αν έχουμε απαίτηση να δούμε σε κάποιο προσεγγιστικό χρόνο να ολοκληρώνεται το Πολιτιστικό Κέντρο, σίγουρα πρέπει να αλλάξουμε ρυθμούς, πρέπει να επιταχύνουμε και να μαζικοποιηθούμε φέρνοντας κοντά μας όλο τον κόσμο της πόλης και της ευρύτερης περιοχής.

Ερώτηση: Τι θα θέλατε να ζητήσετε από τον ποντιακό κόσμο;

Απάντηση: Θάθελα να μη ζητήσω εγώ από τον ποντιακό κόσμο, θάθελα να ζητήσει ο κόσμος από μένα, από μας. Θάθελα να απαιτήσει ο κόσμος και όχι μόνο ο ποντιακός, όλοι οι πολίτες της Βέροιας, να ζητήσουν επιτακτικά

Από την Ποντιακή Παράδοση**Μήνες και γιορτές**

11. Νοέμβριος - "Αεργίτες". Ο μήνας πήρε το όνομα Αεργίτες από τον Αγ. Γεώργιο, που γιορτάζεται η μνήμη του στις τρεις του μηνός (ανακομιδή των λειψάνων του Αγίου).

Ο χειμώνας τον Αεργίτες έδειχνε έντονα την παρουσία του μετα απότομα κρύα και τα πολλά χιόνια που κατέβαιναν ως τα χωριά. Οι πολλές βροχές διόγκωναν τα νερά των

ποταμών, όπου όχι λίγες φορές, πνίγονταν άνθρωποι και ζώα. Τις πλημμύρες τις απέδιδαν στους θυμούς του Αγιούργη, που τιμωρούσε αυτούς που ασεβούσαν. "Αεργίτες κι νουνίζ' όποιον ευρίκ' φουρκίζ'" (ο Άγιος Γεώργιος δε σκέφτεται, όποιον βρίσκει τον πνίγει).

Καμιά γεωργική εργασία δεν γινόταν. Οι Τούρκοι

αποκαλούσαν τον Νοέμβρη "Αβαράν".

"Εξέβεν ο Τρυγομηνάς κι εσέβεν Αεργίτες, τα χόνεγκενκι έστρωσεν άμον καλός τεχνίτες".

Στο Νοέμβρη γιορτάζονταν και οι μνήμες της Αγίας Αικατερίνης, του Οσίου Στεφάνου του νέου, και ιδιαίτερα η μνήμη του Πρωτόκλητου Αποστόλου Ανδρέα, που πρώτος κήρυξε τον Χριστιανισμό στον Πόντο.

Η ταβέρνα της Ευξεινού Λέσχης Βέροιας

να πληροφορηθούν, να γνωρίσουν, αυτό που προσπαθούμε να κάνουμε. Και αφού μάθουν, και επειδή η μάθηση, η γνώση είναι από τα πιο σπουδαιότερα πράγματα στη ζωή, τότε δεν θα τους ζητάω εγώ, δεν θα τους ζητάμε εμείς, αλλά θα ζητάνε όλοι τους να είναι οι ίδιοι αυτοί που θα δημιουργήσουν αυτό το κόσμημα που λείπει από την πόλη μας, από τους ίδιους, από τον πολιτισμό, από την πρόοδο, την ευημερία, την ανάπτυξη. Και όταν θα έρθει εκείνη η ώρα, που θέλω να πιστεύω ότι δεν θάβει πολύ μακριά, τότε σίγουρα όλα θα πάνε καλύτερα, τότε η Βέροια θα στολίζεται από ένα μνημειώδες έργο που της λεί-

πει, και ο κόσμος της πόλης, ΟΛΟΣ, μη Πόντιοι και Πόντιοι, όλοι Έλληνες, όλοι Πατριώτες, θα έχουμε κατακτήσει αυτό που χρόνια τώρα έχουμε χάσει, τον Αρχαίο Πολιτισμό μας, και δεν θα λέμε επιτέλους οι Αρχαίοι μας πρόγονοι, αλλά θα λέμε ΕΜΕΙΣ ΟΙ ΣΗΜΕΡΙΝΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΓΟΝΟΙ ΜΑΣ ΗΨΑΝ ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ.

Γιάννης Α. Μελετιδής

Μιά αδελφική χειρονομία ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΕΥΓΗΡΙΑΣ**"Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ"**

Αντιγονιδών 1

Προς

1: Το υπουργείο Μακεδονίας - Θράκης κ. Υπουργόν

2: Πανελλήνια Ένωση Ποντιακών Σωματείων (Π.Ε.Π.Σ.)

Διοικητικό Συμβούλιο - Θεσσαλονίκη

Κοινοποίηση: Υπουργείο Προεδρίας - Πρώτοις

Υπουργείο Εξωτερικών - Αποδήμου Ελληνισμού

Βουλή - Αρχηγούς Κομμάτων - Τύπου

ΘΕΜΑ: Ουσιαστική συμβολή του Σωματείου μας, στην αποκατάσταση των παλινοστούντων Ελλήνων Ποντίων, από τη Σοβιετική Ένωση.

Μετά την ευδωχή και επιτυχία των προσπαθειών των Ελληνικών Κυβερνήσεων και των Ποντιακών Σωματείων, για τη δυνατότητα παλινοστήσεως των επιθυμούντων Ελλήνων Ποντίων, από τη Σοβιετική Ένωση στην Ελλάδα, το Δ.Σ. του Σωματείου μας απεφάσισε να συνδράμει ουσιαστικά την προσπάθεια αυτή.

Θέτει στη διάθεσή σας το χώρο (100 στρεμ.) και τις εγκαταστάσεις του, για την προσωρινή διαμονή των παλινοστούντων.

Με την πεποίθηση, ότι η διάθεση και προσφορά μας αυτή θα εκτιμηθεί και θα χρησιμοποιηθεί δρόμους, αναμένουμε τις ενεργείες σας. Υπεύθυνος για περισσότερες πληροφορίες και συντονισμό ενεργειών ορίζεται ο Π. Ελευθεριάδης, τηλ. 228.245.543.391.

Για το Δ.Σ.

Ευρ. Φουληράς

Ο Γεν. Γραμματέας

Λεων. Αδαμίδης

Συνέχεια στην 3η σελ.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Επιμέλεια - Παρουσίαση:

Οδυσσεάς Γ. Γωνιάδης

Θεωρώ σκόπιμο και απαραίτητο να συνεχίσω την παρουσίαση του Στάθη Κ. Χριστοφορίδη - Σάρπογλη, επειδή στις γραμμές των βιβλίων του δεν χαιρέται ο αναγνώστης, μόνο τη μεστή περιγραφή και τους υπέρουχους διαλόγους, αλλά βρίσκει και ιστορικά γεγονότα. ΑΞίζει να διαβάσετε το κείμενο που ακολουθεί. Είναι από το βιβλίο "ΜΑΥΡΑ ΚΑΙΡΟΥΣ ΚΑΙ ΜΑΥΡΑ ΗΜΕΡΑΣ", (1) "AMIPANT" - ΑΡΑΠΑΝΤ"

"Καλά", είπε με, "κι εσύ τίλεος Ρωμαίος είσαι και έναν τέκ ρωμαίικον πα' κι εσύ"; Εποικες τη μετάνοια σ' κ' εθαμάς. Αικον άλλο κ' εκ'σα και κ' επέντεσα". "Θόδωρε", είπα τον, "εκεί 'ς σά μέρια, τ' εμέτερα, πολλά χρόνια εμπροστά τα ρωμαίικα εποικαν γιασάκ". Π' εκαλάτσειεν ρωμαίικα σκότωναν ατον, κι αέτσ' πά' εφέκαμε τω ρωμαίικα. Εκ' εσ' Ρωμαίος κ' επέμ'νεν, κανείνας κρυφός ημπορεί. Ολ' τούρκικα καλατσέυνε". Είπε με κι ατός: "Ατώρα εσύ, πασά Απόστολε, που θα πάς;". "Κι α' εγώ", είπα, "εράεα ρωμαίικα χωρία και έρθα αδά 'ς εσάς κ' εσ'". Ατσά κάπ' - και κά να κάθουμαι κ' εγώ, να ζώ μετ' εσάς, ατσά θα δέχκουταντε με;". "Ε", είπεν, "πώς κ'ι θα δέχκουταντε σε; Πασκί θα φορτούντανε σε; Αμον το δουλεύουμε και ζούμε μεεις, θα δουλεύεταν και ζήτην και σεεις. Θα πάς απ' αδά - κά", είπεν, "ς σό χωρίον. Θα ευρίκ'ς τον ποπάν, το μouxτάρ' και μετ' αυτουνούς η δουλεία σ' θα γίνεταί. Αλλο ανάγκη μ' είεις, ο Θεός θα βοηθά". "Εσ' κ'ώθα επ' εκαικά, επαίρα τον χέρ' του Θεδώρ' επεχαιρείτεια και έφυγα. Εκατήβα 'ς σό χωρίον. Ερώτεια και κά' έν' του ποπά τ' οοπίτ'. Εδείξαντε με. Επήγα εύρα τον εκεί. Επαίρα τον χέρ' ν' άτ και είπαν τον: "Καλημέρα, παπάς - εφέντη". "Καλημέρα", είπεν κ' εκείνος και κάπως εγροτέρεσε με. Λέει με: "Νέτσι σου; Τούρκ μί σου;". Είπαν τον: "Ουρούμ μ, άμα Ρωμαίικα κ'ι ξέρω. Τούρκικα καλατσέυ. Είμαι από 'φκά ασ' η Συρίας τα μέρια. Εκεί έν' τον πολλά χρόνια κανεις ρωμαίικον κ'ι χαράς". Εποικο τη μετάνοια μ'. Ο ποπάς άμον αγνόν πά' φρον άτον, άμα επαίρε με κ' επήγαμε απέσ', εκάτσαμε. Είπα τον πολλά Ο ποπάς έστειλεν χαπέρ' το μouxτάρ'. Ερθεν κι ο μouxτάρ', επαίρεν το χέρι μ', εκαλωσόρ'σε με. Εξερην καλλίον τα τουρκικά. Αρ' ερώτεισεν κ' εκείνος, είπα τον κ' εγώ, ντό είμαι και ντού κ' είμαι και ντό θέλω κάπ' - και κά' με τσί Ρωμαίικος να φτώ τιρλούκ'. Σίτια εκάθουμες εκαικά, έρθαν κι άλλ' επ' εκ' εσ', εσέβαν απέσ', εκάτσαν και τερούν ντό λέγομε. Οντες εφήν' να εγώ την καλατσήν, ερχίνασαν ατοίν' τα ρωμαίικα. Εγροίκανα πως για τ' εμέν έλεγαν. Αμον το είπαμε με υστερ' νά ελεγαν πως ερώ ρωμαίικον σουφάτ' κ' έχω και ημπορεί να είμαι και Τούρκος. Και ποίος εξέρ' ντό είχα 'ς σό νιέτι μ'. Αρ' είπαμε, εκ'σαμε, εβράδυνεν. Ο ποπάς εκούειεν την ποπαδιαν. Είπεν ατεν να φέρ' τραπέζ'. Εγκαν έναν τρανόν τραπέζ', άμα χαμελόν και χαμελά σκαμνόπα. Εβέκαν ψωμί, φάια, τυρί, ασ' όλια. Ευλόησεν ο ποπάς κ' εγώ είπα τον "Πάτερ ημών". Εκείν'

εθαμάν. Ο ποπάς εγέλασεν. "Καθέστεν", είπεν, "ας τρώουμ". Ολ' πιρτέν εποικαμε τη μετάνοια εμου κ' εκάτσαμε. Εχάρα. Υστερ' νά απ' ατόσα χρόνια, έκασα 'ς σό ρωμαίικον τραπέζ'. Ας' σου έφασαμε, ξάν' ευλόησεν ο ποπάς κ' εσ' κ'ώθαμε εκάτσαμε 'ς έναν σέτ' απάν κ' ερχίνασαμε ξάν' να λέγομε. Λέει με ο μouxτάρ': "Τ' όνεμα σ' πα' κ' είπες μας". Είπα κ' εγώ: "Αμιρόγλη Απόστολε". Κ' εξέγκα κ' έδειξα τον τήν οσμανλιέ μ'. Επαίρεν εδέβασεν ατο - έξερην και γραμμόπα τουρκικά και είπα με: "Αρ' χ' ατώρα εγροίκ'σα ντό είσαι Ρωμαίος". "Ας' σου είπα τ'ς όλια τα τέρτια μ' και το μέρος όθεν εφέκα σας, είπα με ο ποπάς: "Αποστόλ' - κίρβα, εσύ, άμον το φαίνεταί, θ' απομέν'τς αδά κ' εσ' μετ' εμάς. Θα λάσκουμε αούτα τα χωρία όλια. Κι όθεν και κά' τερούμε έν καλόν ν' ανοίς όλιγα χωροφάπα, να έχ' κι όλιγον τσικατσάκ' να ευάτεν κι όλιγον βίοππον, εκαικά' απομένε-τεν. Εσύ, άμον το φαίνεταί, είσαι και ερπαπ'ς άρθωπος. Εσκιεις ατόσα μέρια να ευρίκ'ς Ρωμαίικος. Εμεις όσον εμπορούμε θα βοηθούμε σε". Εσ' κ'ώθαν, ο μouxτάρ' κι άλλ' οι γειτονάδες, θα φεύ'νε. Επαίραν το χέρι μ' και είπαμε με: "Εμεις πινά, θα 'ρχουμε ξάν' ευρίκουμ σε...". Επέσαμε κ'ι. Εκείνο το βράδον εκοιμέθα ραχάτια... Εσ' κ'ώθαμε το πινρόν, έβρασαν γάλαν, έφασαμε κ' επεκει εσ' κ'ώθα θα φεύω. Λέει με ο ποπάς: "Θα έρχουμαι κ' εγώ μετ' εσ'έν. Θα πάμε εντάμα. Αδάς σ' εμέτερα τα χωρία κ' εσ', όλ'τς εγνωρίζω. Θα λέγ' ατ'ς πώς έν' η δουλεία τ' εσον κι όλ' θα βοηθούν ατού 'ς σ' εμόν το νιέτ'". Ετοιμάστεν κι ο ποπάς και εφύγαμε. Εμπρου κ' εσ' ο ποπάς, απ' όπίσ' εγώ, εκατήβαμε - 'ς έναν έτερον χωρίον. Σιμά πα έτον. Ζάβερα λέγ'ν άτο. Εκεί πά ευραμε πολλούς, εγνωριμάμε. Επ' εκεί επήγαμε 'ς έναν έτερον, 'ς σήν Κρένασαν. Εκεί πά' το ίδιον. Επ' εκεί πά' εσ' κ'ώθαμε επήγαμε 'ς έναν χωρίον, 'ς σου Γιαννακάντων. Σίτ' επήγαμε, πέραν μερέαν, εφαιίν' τον έναν τρανόν χωρίον ταϊτεμένον, μαχαλάδες, κ' η στρατά πά, το βασιλιακόν, εδεβαίν'νεν ολί-

γον απ' κ'ά κ' εσ'. "Ακεί 'ς σό χωρίον, Στάμαν λέγ'ν ατο", είπεν ο ποπάς, "είν' και καμπόσ' νομάτ Τούρκ". Ατοίν πά' απ' εμάς έσαν κ' ετουρ'κ'σαν. Εκεί, 'ς σου Γιαννακάντων, εντάμωσα πολλούς και είπαμε κ' εκ'σαμε".

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

- γιασάκ' (το) = απαγορευμένο
- τιρλούκ' (το) = διαβίωση/βολή, ησχία/τρόπος που ζει κανείς
- σουφάτ' (το) = μορφή προσώπου
- νιέτ' (το) = σκοπός, πρόθεση
- οσμανλιέ (η) = ταυτότητα
- τέρτια = καημοί, βάσανα
- τσικατσάκ' = περιοχή, περιφέρεια
- ερπαπ'ς = ικανός, επιτήδειος
- = κίρβα = φίλος, γείτονας.
- Προσαγωγή Χριστιανού από Οθωμανό (κουμπάρος Οθωμανός με το σκούλιγμαν - συμβολικό κούρεμα - χριστιανικού παιδιού).
- * *
- Τα βιβλία του Στάθη Κ. Χριστοφορίδη μπορείτε να τα προμηθευτείτε από τον Χριστόφορο Χριστοφορίδη, Ερεσσού 67, Τ.Κ. 10683 Αθήνα, τηλ. 01 - 3604.698
- ΣΗΜ.: Περιμένω πάντα από τους ανθρώπους (ποντιακής καταγωγής) των γραμμάτων και των τεχνών και της επιστήμης να μου στείλουν βιβλία τους μαζί με βιογραφικό και φωτογραφία για παρουσίαση.

"Μιά σκέψη - Μιά υποχρέωση"

Συνέχεια από την 2η σελ. μα απλάνες, να νουϊώθωμ α'γαλλίαση και κάπου - κάπου να μειδιούν ικανοποιημένοι γιατί έστω και νοερά βρέθηκαν εκεί;

Μιά φορά απ' αυτές τις αμέτρητες φορές, που συνέλαβα και γώ τη δική μου μάνα, αφηρημένη και αναπολούσα, τη ρώτησα απλά στη ποντιακή ομιλούμενη "Ντό νουνιέεις μάνα" και μου απάντησε ύστερα από μια διακοπή ενός λεπτού και μετά από μιά αποφασιστικότητα, το ταλάντεμα εκείνου που χαρακτηρίζει τις κινήσεις των ανθρώπων σε τέτοιες ευαίσθητες στιγμές.

"Ντο να νουνιζω παιδίμ; Νουνιζώ ντό να ένεντον ατώρα ο Αέρτς; η εκκλησία τη χωρί έμου. Ντό να ένεντον το ταφίν τη Μάνας μ'; Ατόσα χρόνια εδέβαν και κανεις κ'ι εκαθάρτσεν ατο, κανεις κι έχπασεν έναν χορταρόπον, κα-

νείς κ'ι έπότσεν τα μανουσάκια π' εφύτεμα με τα σέρια. Ατώρα π' εσούμωσεν η ώρα μ' να πάω εβρείκω τη Μάνα μ' άλλο περ' σάν νουνιζ'ατεν. Αμον π' ετελειώσεν τον τελευταίον λόγον' ατε έσκα-σεν το κιφάλ' νατς και ετέρε-σεν εμεν απέσ' ομμάτια και ατότε είδα τ' ομμάτια τς να είναι γομάτα δάκρυα και ετέρεσα τα σέρια τς ντ' ετρόμαζαν ολιγόπον.

Αν και ήθελα να συνεχίσω τη συζήτηση μαζί της για το ίδιο θέμα και να ρουφιζώ κυριολεκτικά για άλλη μία φορά ότι θα μου έλεγε για την πατρίδα, μου ήταν ακατόρθωτο να συνεχίσω, γι' αυτό και άλλαξα θέμα συζήτησης.

Ετσι, ενώ παρέσυρα τη Μάνα μου σε άλλα θέματα συζήτησης, άρχισα να σκέφτομαι τα τελευταία λόγια της "Ατώρα π' εσούμωσεν η ώρα μ'...".

Η σκέψη αυτή αφού με βασάνισε αρκετά μου έκανε να αποφασίσω να ζητήσω από όλους τους Πόντιους του Ν. Η. μαθίας τη συμπάραστασή τους, από το δε Δ. Σ. της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας τη συ-κατάθεση και βοήθεια, ώστε να γίνει μιά κοινή εκδήλωση γι' αυτούς τους ανθρώπους, που σημειωτέον είναι και οι τελευταίοι, γι' αυτούς που γεννήθη-καν εκεί στη χαμένη πατρίδα μας και αναγκάστηκαν να μεγαλώσουν και να ζήσουν εδώ, με πολλές - πολλές παιδι-κές αναμνήσεις, γι' αυτήν την πατρίδα που όμοιά της δεν υπάρχει.

Φιλικώτατα
Γιώργος Χειμωνιάδης

ΑΚΡΙΤΕΣ ΣΤΑΘΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

(ΓΕΡΟ ΣΤΑΘΗ)

ΑΚΡΙΤΕΣ - ΔΙΓΕΝΗΣ -

ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

συνέχεια από το προηγούμενο

Ο Δημ. Παπαδόπουλος γράφει στα Ποντιακά φύλλα αρ. 26: Στα ΝΔ του Σταυρί υπάρχουν Τα ρωθώνια τ' Ακρίτα όρος βραχώδες με πολλά σπήλαια. Πιστεύεται ότι ο Ακρίτας δίδεμε κάποτε στα σπήλαια του όρους αυτού και από εκεί ορμώνοντας κατατρόπωνε τους εχθρούς.

Ο Γ. Κανδηλάπτης γράφει στην Ποντιακή Εστία αρ. 4, ότι στο χωριό Παλαία της Χαλδίας υπήρχε μεγάλη καρδιά ονομαζόμενη τ' Ακρίτα το καρύδ'.

Στο 74 τεύχος της Ποντιακής Εστίας "Ο Παλαιός" γράφει ότι η στήραγα από την οποία περνούσε το Υδραγωγείο της Τραπεζούντας ονομαζόταν από τους Τούρκους Τελικλή - τασί, δηλ. βράχος τρυπημένος, από τους Έλληνες δε τ' Ακρίτα το ταφίν. Στις 21 Μαΐου επισκεπτόμαστε το Ταφίν τ' Ακρίτα και αλείφαμε από τη λάσπη στο μέτωπό μας για να μας χαρίσει λίγη από τη δύναμή του.

Ο Π. Μελανοφρύδης γράφει στην Ποντιακή Εστία αρ. 32 ότι στη Ματσούκα τα κρίνα ονομαζόταν τ' ακρίτας.

Ο Χρυσ. Δημητριάδης γράφει στην Ποντιακή Εστία αρ. 92 ότι στο κάστρο του Γουδούρ της Λιβεράς έμνε ο Ακρίτας, ο οποίος κάποτε θύμωσε και άρπαξε ένα τεράστιο λίθο και τον πέταξε προς το χωριό, ο βράχος εσφηνώθη όρθιος στη θέση Γαλατώρ και μνημονεύταν τ' Ακρίτα το λιθάρ.

Ο Π. Μελανοφρύδης γράφει στο Αρχεϊον Πόντου Δεσμός, σελ. 188 ότι επί γυμνής εκτάσεως του οροπεδίου Αι Κώστας κείται μεμονωμένος τετράγωνος λίθος διαστάσεων ενός περίπου μέτρου, τον οποίον εξεσφενδόνισεν ο Ακρίτας κατά των αντιπάλων του. Ονομαζόταν τ' Ακρίτα το λιθάρ.

Ο Γ. Ζερζελιδης στο Αρχεϊον του Πόντου τομ. 23 και σελ. 105 γράφει ότι αντίκρυ στη Χαλία, της Ματσούκας υπήρχε το χορτολεϊβαδο Ακρίτας. Στο δε υψηλότερο ανατολικό όριο της συνοικίας Λεφτοκαρέν υπήρχε πηγή με μεγάλη πέτρινη γούρνα ονομαζόμενη τ' Ακρίτα το πεγάδ.

Όταν ο Ακρίτας από το αλώνι του πέταξε την πέτρα για να σκοτώση το "ρδάκον", έκοψεν τ' ουράδν ατ κι ατότε ο ρδάκον έφυνεν και εκρύφτην στη Σταυρωματί το λιμνίν της Σάντας και είπεν: "Ός να αποθάν Ακρίτας, εγώ απ' αδαπέδ' κ' εβγαίνω".

Ο Αχιλλέας Κοκοβιάδης από το Πρόστιον της Πτολεμαΐδας με έγραψε:

"Εξω από το χωριό μου Σισία της επαρχίας Χαλδίας και σε απόσταση 500 περίπου μέτρων ήταν μιά πέτρα με αποτύπωμα πέλματος, που ονόμαζαν τ' Ακρίτα το ποδάρ. Κατά την παράδοση από κεί πέρασε ο Ακρίτας και πατώντας επάνω στο βράχο άφησε το αποτύπωμα του πέλματός του.

Η Ποντιακή Επιθεώρηση στο 33 τεύχος της γράφει ανώνυμα: Ο Ανδρόνικος ο πατήρ του Διγενή ήταν τοπάρχης της Χαλδίας και Χαιρειάνων (11 αιών.). Μέχρι σήμερα σώζονται στα ερείπια των Χαιρειάνων και τα ερείπια των ανακτόρων του Ανδρόνικου.

Στον δεύτερον τόμο των Παροιμιών και Παραδόσεων του Ν. Πολίτη και στη σελ. 745 διαβάζομε: Κατά τον Σάββαν Ιωαννίδη (Ιστορία και στατιστική Τραπεζούντος σελ. 39), τάφος του Ακρίτα δεικνύεται και πλησίον της Τραπεζούντος παρά το Τελικλή τάσι όπου συνήθως φέρουσι τα νεογνά διά να μη βασκάλωνται.

Στη Σαντά πγαίνοντας προς το Παρχάρι Κωφού, συναντούσαμε λίγο παραπέρα από τη θέση Λιθομορέν και δεξιά του δρόμου μιά πέτρα, επάνω στην οποία ήταν σχήμα πετάλου αλόγου "Ατό, ριζαμ' έν τ' Ακρίτα τ' αλογού το πέταλον", μου είπε η γιαγιά μου. Απ' αυτό συμπεραίνουμε πως οι παραδόσεις για τους Ακρί-

τες με το πέρασμα τόσων χρόνων άρχισαν να απαχρωματίζονται και να λησμονιούνται.

Τα μνημεία αυτά από τις παραδόσεις για τον Ακρίτα και τα τραγούδια που σιγοτραγουδούσαν οι γριές, σ' εμένα μόνο ήταν Πόντιος αλλά και οι τουλάχιστον έκαμναν την εντύπωση πως ο Ακρίτας όχι μόνο ήταν Πόντιος αλλά και ότι έζησε μόνον πριν από μερικές δεκαετηρίδες, ενώ στην πραγματικότητα έζησε πριν από μιά χιλιετηρίδα.

Ακόμα και στα τελευταία πριν από την Ανταλλαγή χρόνια, πολλά από τα Ακρικτικά (διασκεδάσεις, γάμους, βαπτίσεις) από γέρους η γριές. Στην Τάβρα της περιφέρειας Βατούμ της οποίας οι κάτοικοι είναι Σανταίοι, ο οδοντόρης Βασίλ. Αμιάς τραγουδούσε και τον συνόδεε ο συνομήλικός του Θεόδ. Σιδηρόπουλος, όταν βρίσκονταν σε ευθυμία, τον Μάραντον και Τη τρίας

το γεφύρ, με επωδó "Κόρ ανάννον, κόρ ανάννον, κόρ φορτού και χάιτ' άς πάμε".

Και ο Αθ. Παρχαρίδης γράφει στα Ποντιακά Φύλλα αρ. 10 ότι "τα τραγούδια αυτά (εννοεί τα Ακρικτικά) στα χρόνια μας, όπω και άλλα Βυζαντινής εποχής και των χρόνων της Αλωσης, τραγουδόντουσαν στους χορούς από τον καθένα, και άλλα από τραγουδιστάδες άνδρες ή γυναίκες στις συγκεντρώσεις και διασκεδάσεις. Ακόμα θυμούμαι, συνεχίζει, πως στη γειτονιά μας μιά γριά τα τραγουδούσε με το ντέφι, όπως και στη Βυζαντινή εποχή. Οι γυναίκες την έφεραν στο σπίτι τον χειμώνα, καίκαθισμέ-γες μπροστά στο τζάκι, την παρακαλούσαν να τους τραγουδήσει τα παλιά, κερώνοντας την ρακί ή κρασί. Κι εκείνη τραγουδούσε τους καυμούς χιλών και τόσων χρόνων και δάκρυζαν τα μάτια ολονών.

Συνεχίζεται

Επίσκεψη γνωριμίας πραγματοποίησε ο γνωστός σκηνοθέτης Ιάκωβος Καμπανέλης στα Γραφεία της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας

- Ο κ. Καμπανέλης, ενώ συνομιλεί.

Την Δευτέρα 13 Νοεμβρίου, ώρα 8.30 μ.μ., επισκέφθηκε τα Γραφεία της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας ο σκηνοθέτης Ιάκωβος Καμπανέλης. Ο κ. Καμπανέλης συνομιλήσε με τα μέλη της χορωδίας. Η παρουσία του ενθουσίασε και άφησε ευχάριστες εντυπώσεις.

Ενισχύετε

το Πνευματικό Κέντρο

με δωρεές σας για

κοινωνικά γεγονότα

Αγαπητοί συμπατριώτες και αναγνώστες του "Αργοναύτη". Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε, όλοι, οι Πόντιοι και φιλοπόντιοι, ότι είναι "θέμα τιμής" να προχωρήσουν σοβαρά οι εργασίες ανέγερσης του Πνευματικού Κέντρου της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, το οποίο θα αποτελέσει (όταν θα λειτουργήσει με όλα τα τμηματά του) ένα πολιτιστικό

κυσέλη του Ποντιακού Ελληνισμού, όπω η Παναγία Σουμελά είναι τό θρησκευτικό κέντρο μας. Χρειάζεται, όμως, να "ανασκουμπωθούμε" όλοι-όλες, ώστε να εξοικονομηθούν σοβαρά ποσά.

Ενας τρόπος να προσφέρουμε στη Λέσχη (για το Πνευματικό Κέντρο) δσα ποσά αποδείξεις, ώστε τα σχετικά ποσά να εκπίπτουν στις φορολογικές δηλώσεις

κ.λ.π. συγγενών και φίλων μας. Ετσι, τα ονοματεπώνυμα θα γραφούν και στο ειδικό βιβλίο, που αργότερα θα κυκλοφορήσει και τυπωμένο, με το χρονικό της ανέγερσης του Πνευματικού Κέντρου. Ας σημειωθεί δε ότι για όλες τις δωρεές θα δίδονται ισόποσες αποδείξεις, ώστε τα σχετικά ποσά να εκπίπτουν στις φορολογικές δηλώσεις

ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

Του ΚΩΣΤΑ ΦΩΤΙΑΔΗ
Καθηγητή - Συγγραφέα

συνέχεια από το προηγούμενο

Η αποχώρηση των Ρώσων είχε δυσάρεστες συνέπειες για τον Ελληνισμό της περιοχής Τραπεζούντας. Μονάχα από την επαρχία Τραπεζούντας μαζί με τους Ρώσους αναγκαστήκανε να φύγουν 30.000 Έλληνες, μας λέει ο Kwiatkowski, από τους οποίους οι 8.000 κατοικούσαν μέσα στην πόλη. Οι Τούρκοι βρήκαν ευκαιρία να οικειοποιηθούν, χωρίς κόπο, τις περιουσίες των Ελλήνων που φύγανε από φόβο. Εγγραφε τελειώνοντας την έκθεσή του ο Kwiatkowski: "... Η διαταχθείσα κατάσχεση τελευταία από τουρκικής πλευράς της κινητής περιουσίας των Ελλήνων προσφύγων στη Ρωσία και η συχνή εγκατάσταση των Τούρκων προσφύγων που επιστρέφουν σ' ελληνικές ιδιοκτησίες, οξύνουν την πικρία των Ελλήνων".

Το τέλος του Α' Παγκόσμιου Πολέμου, η ήττα των Γερμανών και Τούρκων από τις δυνάμεις της Αντάντ και η αλλαγή των τουρκικών κυβερνητικών προσώπων ματαίωσαν προς στιγμή το απάνθρωπο

σχέδιο των Νεοτούρκων. Η νέα τουρκική κυβέρνηση αναγκάζεται από τις συμμαχικές δυνάμεις της Ελλάδας να δώσει άδειες επιστροφής στους πρόσφυγες και στους λίγους εξόριστους που είχαν απομείνει. Όσοι πέθαναν τελικά ήταν πιά τυχεροί, γιατί γλίτωσαν από τα συνεχιζόμενα μαρτύρια. Αντίθετα το δρόμα των λίγων ζωντανών συνεχιζόταν, γιατί επιστρέφοντας στα σπίτια τους βρίσκανε μονάχα ερείπια. Σε μερικά χωριά, όπου στέκονταν ακόμη μερικά ετοιμόρροπα κτίρια μένανε μέσα Τούρκοι, που δε θέλανε να τα παραδώσουν στους ιδιοκτήτες τους. Εγγραφε ο Γάλλος πρόξενος Τραπεζούντας, στις 4.7.1919, στο γαλλικό υπουργείο Εξωτερικών:

"Το ανώτατο υπηρεσιακό προσωπικό του Βιλαγιέτ (Τραπεζούντας), που μόλις ανανεώθηκε, δε φαίνεται περισσότερο από τα προηγούμενα να θέτει τέρμα στα δρώμενα. Ο καινούργιος Βαλής Chailil Beys φαίνεται πως είναι... πολύ πιά απασχολημένος να διαφυλάξει τα προνόμια της οθωμανικής κυβέρνησης, από το να αγωνιστεί ενάντια στους οργανωτές της αταξίας και να συντρίψει τα εμπόδια που δημιουργεί μία εχθρική και αλλαζονική γραφειοκρατία. Οι υπαίτιοι των σφαγών δεν είναι πιά ανήθοι, όπως άλλες φορές, και οι γυναίκες που απήγαγαν μέρουν χωρίς εγγύηση στα σπίτια τους. Τα εγκλήματα που πολλαπλασιάζονται και μένουν ατιμώρητα και η επισκευή των ελληνικών σπιτιών σκοπιές διακανονιστικές ή νομοθετικές... Στο εξωτερικό, στο Ερζικιάν, η τοπική εξουσία πολλαπλασιάζει μέρα μεσημέρι, σαν αγαθά χωρίς ιδιοκτητή, τα έπιπλα των χαμένων χριστιανών".

γόμενα να θέτει τέρμα στα δρώμενα. Ο καινούργιος Βαλής Chailil Beys φαίνεται πως είναι... πολύ πιά απασχολημένος να διαφυλάξει τα προνόμια της οθωμανικής κυβέρνησης, από το να αγωνιστεί ενάντια στους οργανωτές της αταξίας και να συντρίψει τα εμπόδια που δημιουργεί μία εχθρική και αλλαζονική γραφειοκρατία. Οι υπαίτιοι των σφαγών δεν είναι πιά ανήθοι, όπως άλλες φορές, και οι γυναίκες που απήγαγαν μέρουν χωρίς εγγύηση στα σπίτια τους. Τα εγκλήματα που πολλαπλασιάζονται και μένουν ατιμώρητα και η επισκευή των ελληνικών σπιτιών σκοπιές διακανονιστικές ή νομοθετικές... Στο εξωτερικό, στο Ερζικιάν, η τοπική εξουσία πολλαπλασιάζει μέρα μεσημέρι, σαν αγαθά χωρίς ιδιοκτητή, τα έπιπλα των χαμένων χριστιανών".

Σ' άλλη έκθεσή του έγραφε: "... Τα μιση εναντίον των εθνότητων επιδεινώνονται και ερμηνεύονται από τους Τούρκους με ταπεινώσεις, οι οποίες μοιάζουν σε πολλά μέρη με πραγματικούς διωγμούς των χριστιανών. Αυτοί εδώ, στην ολότητά τους σχεδόν, γίνονται όλο και πιά επιθετικοί και ετοιμάζονται ν' απαντήσουν σ' ή βία με βία. Το σύνολο του λαού μοιάζει να είναι στα πρόθυρα της Τρέλας".

Η απόβαση των Ελλήνων στη Σμύρνη, οι πρώτες νικηφόρες μάχες και κάποια αντίποινα από τους Έλληνες, επιδείνωσαν την κατάσταση σ' όλη την Τουρκία, ιδιαίτερα όμως στον απομακρυσμένο Πόντο. Οι Τούρκοι, με καινούργια σχέδια που η πέτρα τους δίδαξε, βάζουν σε λειτουργία τη δεύτερη φάση της εξόντωσης των Ελλήνων. Προστάτες είχαν ακόμη την εγκλωβισμένη Οθωμανική Κυβέρνηση, αλλά κυρίως το απελευθερωτικό κίνημα του επαναστάτη Κεμάλ Πασά. Τώρα είχαν λόγους και να την πετύχουν. Οι Έλληνες βρίσκονταν στη Σμύρνη. Οι Πόντιοι αγωνίζονταν για τη δημιουργία αυτόνομου κράτους και πάνω απ' όλα κινδύνευε το Ισλάμ.

Χωρίς να υπολογίζουν τους συμμάχους των Ελλήνων Άγγλους και Γάλλους, που υποτίθεται πως είχαν την υψηλή επιστάσια της Μαύρης Θάλασσας κατά τον Α' παγκόσμιο πόλεμο, οι Τούρκοι ξεχνούνταν παντού όπου απόμεινε ελληνικό στοιχείο. Αποτελειώνονταν ό,τι άφησαν στην πρώτη φάση των διωγμών. Στις 15.4.1919 ο Έλληνας ταγματάρχης Λεοντόπουλος έγραφε στην έκθεσή του για τον Πόντο:

"... Η κατάσταση δημοσίας ασφαλείας εις τα μέρη του Πόντου τα οποία επισκέφθη, παν άλλο ή ικανοποιητικό δύναται να θεωρηθεί. Δύναται τις ειπείν ότι διά το Ελληνικόν πρό παντός στοιχείον ασφάλεια δεν υπάρχει... Οι πλείστοι των κατοίκων ήρχισαν από τούδε να σκέπτονται σοβαρώς διά την μετανάστευσίν των".

Συνεχίζεται

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ
ΟΝΩΡΙΑΔΑΣ - ΒΙΘΥΝΙΑΣ

Του Αριστάρχου Τσαμασλίδη

Ιατρού

συνέχεια από το προηγούμενο

Ο Νομάρχης μετά από σκέψη, του ζήτησε 2.000 χρυσές λίρες - για να λαδωθούν τα γρανάζια της μηχανής και του σύστησε να παραδοθεί.

- Θα καθήσεις μιά βδομάδα στη φυλακή. Μετά θα κάνουμε το δικαστήριο, θα σας αθωώσουμε και έτσι θα τελειώσουν τα βάσανά σας.

- Πρόσεξε, του είπε ο Χ' Γιώργης, να είσαι μπεσαλής. Δεν θα μου ειπείς ψέμα. Καθώς λέει η παροιμία "το κράτος με το βοδάμαξο δεν πιάνει το λαγό". Μόνο εμένα θα συλλάβετε. Αν με χαλάσετε μένουν τα 6 αδελφια μου, που θα μ' εκδικηθούν σκληρά.

- Εχε μου εμπιστοσύνη φίλε, είπε ο μπεσαλής Νομάρχης. Ο Χ' Γιώργης έβγαλε μιά σακούλα και του μέτρησε τις 2.000 χρυσές λίρες. Καληνύχτισε το φίλο του και με το σύντροφό του όμοιο με σκίες χάθηκαν στο σκοτάδι της νύχτας.

Την άλλη μέρα κιόλας ο Νομάρχης Σαμψούντας πήγε στο Γενικό Διοικητή Τραπεζούντας. Εκεί αφού γυάλισαν οι 2.000 χρυσές λίρες που τις μοιράστηκαν, όρισαν τις ημερομηνίες της φυλάκισης και της δίκης. Τα πράγματα δεν άφησαν καθόλου. Σε 10 ημέρες ειδοποιήθηκε ο Χ' Γιώργης, που παρουσιάστηκε στο Νομάρχη. Τον έβαλαν στις φυλακές Σαμψούντας έως 7 ημέρες, ορίστηκε η δικάσιμη ημέρα και το δικαστήριο τους απάλλαξε τελείως.

ΕΠΟΙΚΙΣΜΟΣ
ΠΕΡΙΟΧΗΣ
ΚΑΡΑ-ΣΟΥ
ΒΙΘΥΝΙΑΣ

Μετά από τα γεγονότα που ιστορήσαμε, πολλοί Χριστιανοί από την περιοχή της Φάτας αναγκάστηκαν να φύγουν. Υπήρχαν ο φόβος της δολοφονίας τους από τους Τούρκους. Τους έλειπαν τα χωράφια. Οι μπέηδες τους εχθρεύονταν και δεν τους νοίκιασαν αγρούς, γιατί ή ήταν παλιοί κλέφτες στο σώμα του Ταχτσόγλου ή υποστήριξαν ή βοήθησαν τους

κλέφτες. Ετσι οι ελεύθεροι και ανυπότακτοι αυτοί Πόντιοι εγκατέλειψαν για δεύτερη φορά τις εστίες τους. Πήραν μαζί το λίγο κινητό βίος τους και μπάρκαραν στα καράβια των φίλων τους καραβοκρήδων από το εμπόριο της κάνναβης. Αποβιβάστηκαν στην περιοχή Καρά - Σού. Η μετοικεσία αυτή άρχισε στα 1873 - 1874 και ολοκληρώθηκε στα 1880.

Στις οικογένειες, που μετοίκησαν περιλαμβάνονται:

α) Οι Κοροξενάντ' που τώρα πήραν το επώνυμο Παπαδόπουλος, γιατί από το σόι τους πολλοί είχαν γίνει ιερείς. Αρχηγός της οικογένειας ήταν ο θρυλικός ιερέας Παπαγιάννης. Αυτός πρώτος ήλθε στην περιοχή Καρά - Σού της επαρχίας Αντα - παζαρί, αυτός την ίδρυσε, αυτός την ζωντάνεψε. Ακούραστος, ακατάβλητος, είχε στα χέρια συνέχεια το τεσκούρι και το σκεπάρνι και ασταμάτητα έχιζε σπίτια, έφτιαχνε χωριά. Η δημιουργική πνοή "έρθανε και ετελέθει" επάνω σ' αυτόν τον άνθρωπο.

β) Η οικογένεια των Ευθυμιόδηδων (Θυμιάντων) που πήραν το επώνυμο Τσαμασλίδης, επειδή ζούσαν πριν στην Τσάμπαση. Επίσης άλλοι με το επώνυμο Τσαμασλίδης.

γ) Οι Σεμενλάντ' (από το Σεμέν) με το επώνυμο Σεμελίδης.

δ) Οι Αβραμάντ', Γοργοράντ', Τεμερτάντ', Περνελάντ', Πασχαλιδαίοι, Αγαλάντ', Αμανετάντ', κ.λ.π.

Στην περιοχή Καρά - Σού ιδρύθηκαν 17 χωριά σε διαστήματα 15 περίπου ετών.

Ο Παπαγιάννης ίδρυσε το πρώτο χωριό 1) Γιασλίκεται (Πόρος - Υγρό πέρασμα) το 1875. Κάτοικοι χωριού αυτού ζούν σήμερα στην Ακρινή Κοζάνης και στη Νέα Νικομήδεια Βέροιας. Στη συνέχεια ίδρυσε το χωριό 2) Κουρούτερ (Ξηροπόταμος) το 1887. Κατόπιν (ίδρυσε το χωριό 3) Κεστανέπουναρ (Καστανόβρυση) το 1889. Αυτό έγινε το χωριό του Παπαγιάννη και εδώ έζησαν οι δύο γιοιό του ο Χ' Παπανικόλας και ο

Χ' Ελευθέριος, ηγετικές μορφές των Ποντίων Αταπαζαρήδων, που πέθαναν στο Μεσημέρι - Θεσσαλονίκης.

Αλλα χωριά, που ιδρύθηκαν στην περιοχή εκτός των ανωτέρω είναι:

4) Η Κήραζη (Κερασχωρί).

5) Πάραλη (βρήκαν αρχαία νομισματα).

6) Το Καράπελιτ (Μαύρη Δρύς).

7) Το Σούπατάκ (Βάλτος, βούρκος). Εδώ κατοίκησαν και πολλοί Έλληνες από την περιοχή Καισάρειας - Καππαδοκίας.

8) Το Γενήντάγ (Ανω Νεοβούνι).

9) Επίσης άλλο Γενήντάγ (Κάτω Νεοβούνι).

10) Το Αρτήσπελίν (Μεσόκεδρος).

11) Το Τσαταλβάζ (Δίκρανον).

12) Το Τσοπάν γιατάκ (Ανω Βοσκοκαλύβες).

13) Επίσης έτερον Τσοπάν γιατάκ (Κάτω Βοσκοκαλύβες).

Στα τελευταία χρόνια ιδρύθηκαν:

14) Το Ακτας (Ασπρόπετρα).

15) Το Κεπλήγητζου (Πάνω στη γέφυρα)

16) Η Κουρούμεσια (Ξηρή μεσιά) και τέλος

17) Η Γάσπαση (Βραχοχώρι), που υπάγονταν στην κοινότητα Κήραζης.

Αυτά ήταν τα Χριστιανικά χωριά της περιοχής Καρά - Σού της επαρχίας Ανταπαζαρί. Ο συνολικός πληθυσμός τους έφτανε το 1912 στις 12.000 ψυχές. Πριν τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, το 1914 έφυγαν στην Ελλάδα οι κάτοικοι του Ακτάς και Καπλήγητζου, οι οποίοι μένουν σήμερα στο χωριό Πολυδέντρι της περιφέρειας Σωχού - Λαγκαδά. Οι υπόλοιποι 11.000 και πλέον έμειναν στον τόπο αυτό μέχρι τις πικρές μέρες του ξεριζώματός.

Συνεχίζεται

Η εικόνα της
Παναγίας Σουμελά
για προσκήνυμα
στη Θεσσαλονίκη
και Βέροια

Συνέχεια από την 1η σελ. πικής Εκκλησίας Βέροιας θεωρώ εμαυτόν πανευτυχή και είναι ανέκφραστος και ενερμη-νευτος η πνευματική μου χαρά και αγαλλίασις, αλλά και ευγενής η υπερπερήφανία μου, διότι η απόδημος Παναγία του Πόντου και ιστορική εικών της Παναγίας, η οποία, ως είπομεν, είναι έργον του Ευαγγελιστού Λουκά, από την νέαν της θέσιν φρουρεί και διαφυλάττει τα ακραία της Μακεδονίας σύνορα, όπως άλλοτε επί αιώνας εφρούρει τα σύνορα του Πόντου και από το θρονί της θα ανατρέπη και θα εκμηδενίσει πάσαν επιβουλήν των προαιωνίων εχθρών του Ελληνικού Γένους. Θα σκέπη δέ και θα ευλογή την Θεόσω στον ημών Επαρχίαν.

Αδελφάι μου, είθε, η Παναγία η Σουμελιώτισσα, η οποία φιλοξενείται εις τον Ιερόν Ναόν του Οσίου Αντωνίου, να ευλογή και διαφυλάττει πάντας Υμάς τους Προσηκνυτάς της σεπτής εικόνης της και να σκέπη και διαζώζη το ευσεβές ημών Έθνος".

Αρρώστειες και θεραπείες
στον Πόντο

Συνέχεια από το προηγούμενο

Πίστευαν πως κατά την ώρα που ξεψυχούσε ο ψωματικός (βαρμυλής) η αρρώστεια πήγαινε σε εκείνον που ήταν κοντά του. Τη φυματίωση τη θεωρούσαν βαρεία αρρώστεια. "Πολλά άσκημος εν ατός που πιάθ βαρέμ". Είναι πολύ άσχημος (βαρεία) αυτός που πιάνει φυματίωση.

34. Χαμνία (τύφος): Ηταν η αρρώστεια που άφηνε στο πέρασμά της τα περισσότερα θύματα. Δεν γνώριζαν τίποτε για την θεραπεία της. Θεωρούσαν την ασθένεια θεία τιμωρία ή δοκιμασία. Όταν εμφανίζονταν, έφευγαν από τα χωριά τους και πήγαιναν στα μαντριά και συνήθως στις αγροικίες που είχαν έξω απ' το χωριό, αποφεύγοντας έτσι, τη μετάδοσης της αρρώστειας. Επέστρεφαν στα σπίτια τους μόλις μάθαιναν πως η αρρώστεια έφυγε. Όσοι είχαν άρρωστο στο σπίτι τον φρόντιζαν πολύ. Παράλληλα έκαναν προσευχές και ταξίματα στην Παναγία και στους Αγίους. Είχαν μεγάλη πίστη στο Θεό "Πρώτα ο Θεός. Θα γίνεται καλά", έλεγαν.

35. Γουτούρμαν (λύσσα). Αφού σκότωναν το λυσσαμένο σκυλί, το έσκιζαν στα δύο και υποχρέωναν τον άρρωστο να περάσει ανάμεσα απ' τα δύο κομμάτια του σκύλου. ένας άλλος τρόπος θεραπείας της λύσσας ήταν ο εξής: Καλούσαν το θεραπευτή της λύσσας, ο οποίος ονομαζόταν "παρπουτζής". Αυτός έδινε εντολή να μεταφέρουν τον ασθενή κάτω από ένα δέντρο. Πριν μεταφερθεί στο δέντρο, ο θεραπευτής πήγαινε σε μιά βρύση, όπου γέμι-

ζε το στόμα του με νερό το οποίο στη συνέχεια άδειαζε μέσα σ' ένα δοχείο.

Αυτό επαναλαμβάνονταν σαράντα φορές. Μετά έπαιρνε το δοχείο με το νερό και πήγαινε στο δέντρο όπου τον περιμεναν. Εκεί, αφού έδεναν τον ασθενή με μιά αλυσίδα, τον υποχρέωναν να κάνει γύρους στο δέντρο, ενώ ο παπουτζής πάνω από το δέντρο έπαιρνε νερό από το δοχείο και τον ράντιζε με το στόμα του σαράντα φορές.

Επειτα ρωτούσε το συνοδό του άρρωστου από που έρχεται και εκείνος απαντούσε: από το τάδε χωριό. Σε κάθε απάντηση του συνοδού χαμηλόφωνα έδινε διάφορες ευχές για τη θεραπεία του παθόντα. Υστερα από αυτά, πήγαιναν τον άρρωστο στο σπίτι. Σαράντα μέρες πρόσεχαν (εμόναζαν). Η αμοιβή του παρπουτζή μετά τη θεραπεία του ασθενή ήταν μεγάλη. Του έδιναν σφαχτό, σιτάρι ή και ζωντανό ζώο ακόμη. Στις περιπτώσεις που ο σκύλος δεν ήταν λυσσαμένος, τότε έπαιρναν τριχες από το χύμα του και τις έδεναν πάνω στην πληγή.

36. Δηλητηρίαση από κάρβουνο (επίασαν άτοντα κάρβουνο). Ανοίγαν αμέσως παράθυρα και πόρτες για να μπει στο δωμάτιο καθαρός αέρας. Εριχναν στο κεφάλι του παθόντα ζεστό νερό. Ακόμα έβαζαν τα πόδια του μέσα σε μιά λεκάνη με ζεστό νερό και στη συνέχεια του πρόσφεραν καφέ. Προληπτικά, για να αποφυγούν τη δηλητηρίαση, έβαζαν πάνω στα αναμμένα κάρβουνα ένα κομμάτι σίδερο. Μόλις εκδηλωνόνταν τα πρώτα συμπτώματα της δηλη-

τηρίασης (ζαλάδα, πονοκέφαλο), έκαιγαν ένα φτερό και ο ασθενής εισέπνεε. "Επεκάπνιζαν" τον παθόντα, όπως έλεγαν χαρακτηριστικά.

37. Ματίμαν (βασκανία). Εφεραν τον παπά στο σπίτι, για να κάνει ευχέλαιο και να διαβάσει τον άρρωστο. Επίσης πήγαιναν τον άρρωστο στις εκκλησίες που γιόρταζαν και έβαζαν πάνω του φυλαχτά. Ακόμη πρωί και βράδυ θυμιάζαν το σπίτι και το ματιασμένο με φύλλα σταυρούλουλουδου.

38. Αχπάραμαν (τρώμαγμα). Έδιναν στον τρομαγμένο πρωί και βράδυ αγιασμό.

Ακόμη τον πήγαιναν στην εκκλησία και στις γιορτές των Αγίων. Άλλοι πάλι, μόλις τρώμαζαν, έφτυναν τρεις φορές στο στήθος ή έπιναν κρύο νερό. Επίσης ο "αχπαρά-μένος" σταύρωνε το στήθος του.

39. Κέλε (τριχοφάγος). Ελούζαν το κεφάλι με ούρα βοδιών ή χτυπούσαν κρόκους αυγών και άλειψαν το κεφάλι. Ακόμη έκαναν αλοιφή από πίσσα και λάδι για τη θεραπεία του τριχοφάγου.

40. Τσάκωμαν (κάταγμα). Φώναζαν τον ειδικό, ο οποίος αφού, ίσιαζε τα σπασμένα κόκκαλα, το τύλιγε με ζυμάρια και ασπράδι αυγών. Έδινε εντολή για την τέλεια ακινησία, αν το σπασμένο μέλος ήταν πόδι.

42. Εβγαλαν (εξάρθρωση). Έκαναν σαπουνάδα με βραστό νερό και έτριβαν την κλειδώση. Επειτα με μιά απότομη κίνηση την έφεραν στη θέση της. Μετά έβαζαν πάνω στην κλειδώση ζυμάρια, που ήταν φτιαγμένο από πτηνιασμένα πίτυρα και ζύδι.

43. Ξερός πόνος. Όταν ο πόνος εντοπιζόταν σ' ένα σημείο των ποδιών, χεριών ή πλάτης κλπ. έκαναν εντριβές. Μετά έβαζαν πάνω στο μέρος βδέλλες (σίλικα), για να απορροφήσουν το "άσκεμον" (βρώμικο) το "γαίμαν" (αίμα). Συνέχεια στο επόμενο

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Συνεχίζονται οι εγγραφές στα Τμήματα Χορωδίας και Ποντιακών χορών. Οι εγγραφές γίνονται κάθε Τρίτη και Παρασκευή στα Γραφεία της Λέσχης από τις 8.30 το βράδυ.

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΙΚΡΗΣ ΣΑΝΤΑΣ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΜΙΑΣ ΑΞΙΕΠΑΙΝΗΣ
ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ

Όλοι ασφαλώς γνωρίζουμε πόσο αναγκαίο είναι να υπάρχει πάνω στα Νεκροταφεία της Μικρής Σάντας ένας χώρος - μιά Στέγη, όπου οι συνοδεύοντες τις κηδείες να βρίσκουν ένα άνετο και ζεστό μέρος να ξεκουραστούν, διανύοντες τόσο μακρύ δρόμο, κυρίως όταν θα βρέχει και θα χιονίζει.

Αυτός ο χώρος αποφασίστηκε να ανοικοδομηθεί, ενταγμένος μέσα στο παρεκκλήσι που ανεγείρεται από την Εκκλησιαστική Επιτροπή, με πρωτοβουλία και συμπαράσταση του Μορφωτικού Συλλόγου Μικρής Σάντας.

Καταλαβαίνετε πόσο αναγκαίο είναι αυτό το έργο.

Θα εξασφαλίσει στους επισκέπτες του Νεκροταφείου μιά άνετη στέγη, για να μπορούν να προσευχηθούν αλλά και να αφάψουν το κερί τους για την

ψυχή των πεθαμένων τους.

Στο πρώτο κάλεσμα του Συλλόγου μας, για ενίσχυση της προσπάθειας αυτής, είχαμε μιά ομαδική - εντυπωσιακή και αξιοβιμαστική ανταπόκριση.

Μιά εικοσάδα ευαίσθητων για τα κοινά Σανταίων και φίλων της Σάντας, αγόρασαν προσωπικά από ένα ολόκληρο Μπλόκ λαχείων αξίας (20.000) δραχμών, που εκδόθηκαν για τον παραπάνω σκοπό.

Αρκετοί βοήθησαν αγοράζοντας λιγότερα λαχεία και άλλοι κόπιασαν να διαβέ-

σουν λαχεία σε άλλους. Ετσι συγκεντρώθηκε ένα σεβαστό ποσό και άρχισε το έργο. Τους αξίζουν θερμά συγχαρητήρια και ευχαριστίες.

Το παράδειγμα τους πιστεύουμε ότι θα ακολουθήσουν και πολλοί άλλοι, για να ολοκληρωθεί το έργο σύντομα.

Αξίζει να προσφέρουμε απλόχερα κάθε ενίσχυση για το σκοπό αυτό, παίρνοντας από την Εκκλησιαστική Επιτροπή τη σχετική απόδειξη πληρωμής.

Δ.Σ.

